

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ҺҮҖУГЛАРЫ ҺАГҖЫНДА ҮМУМИ БӘЈАННАМӘ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвәринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә арылмаз һүғуғларынын танынмасынын азадлыг, әдәләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдугуну нәзәрә алараг,

инсан һүғуғларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәриҗәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдугуну вә инсанларын сөз вә етиҗад азадлыгына малик, гөрху вә еһтиҗадан азад олдуглары дүңянын җарадылмасынын бәшәриҗәтин ән али истәҗи олдугуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибдад вә зүлмә ғаришы ғиҗама ғалхмаға мәчбур олмамасыны тәммин етмәк үчүн инсан һүғуғларынын ғанунун һакимиҗәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилиҗини нәзәрә алараг,

халғлар арасында меһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәрин вачиблиҗини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халғларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һүғуғларына, инсан шәхсиҗәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә ғадынларын һүғуғ бәрабәрлиҗинә инамларыны тәсдиҗ етдикләрини вә даһа кенши азадлыг шәраитиндә социал тәрәғғи вә һәјат шәраитинин җахшылашдырылмасына җардым етмәҗи гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дәвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һүғуғларына вә әсас азадлыгларә үмуми һөрмәт вә онларә әмәл олунмасына җардым етмәҗи өһдәләринә көтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һүғуғ вә азадлыгларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәммин өһдәлиҗин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бөјүк әһәмиҗәт кәсб етдиҗини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һүғуғлары Һагғьында Үмуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмиҗәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәммин һүғуғ вә азадлыгларә һөрмәт олунмасына җардым етмәси вә милли вә бејналхалг сәвиҗәдә тәрәғғипәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халғлары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халғлары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәјата кечирилмәсинә сәј көстәрмәләри мәғсәдилә бүтүн халғлар вә бүтүн дәвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуглары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һүғуғларына көрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүурлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә ғардашлыг руһунда давраймалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкинән, чинсиндән, дилиндән, дининдән, сијаси вә диқәр әғидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвге вә диқәр вәзиҗәтиндән асылы олмајараг бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һүғуғ вә азадлыгларә малик олмалыдыр.

Бундан әлава, һәммин шәхсин мәнсуб олдугу өлкәнин вә ја әразинин, һәммин әразинин мүстәғил, ғәјумлуғ алтында олан, өзүидәрәолунмајан вә ја суверенлиҗи һәр һансы шәкилдә мәһдудлашмиш олмасындан

асылы олмајараг, сијасы, һүгуи вә бернәлхалг статусундан асылы олараг һеч бир ајры-сечкилик гојумамалыдыр.

Маддә 3

Һәр бир шәхсин јашамаг, азадлыг вә шәхси тохунулмазлыг һүгуи вар.

Маддә 4

Һеч ким көлә вә ја асылы вәзијәтдә сахланыла билмәз; гулдарлыг вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаган едилир.

Маддә 5

Һеч ким ишкәнчәјә вә ја гәддар, гегри-инсани вә ја онун ләјагәтини алчалдан мүнәсибәтә вә чәзаја мәрүз галмамалыдыр.

Маддә 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмајараг өзүнүн һүгуи субъект. тилијинин танылмасы һүгуи маликдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаришысында бәрабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һүгуи маликдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бәјаннамәни позан һәр һансы ајры-сечкиликдән вә белә ајры-сечкилә һәр һансы чәһддән бәрабәр мүдафиә олунма һүгуи маликдирләр.

Маддә 8

Һәр бир шәхс Конституцијанын вә ја ганунун она вердији һүгуларын позулмасы заманы сәләһијәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һүгуларынын бәрпа олунмасы һүгуи маликдир.

Маддә 9

Һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаја вә ја сүркүнә мәрүз гала билмәз.

Маддә 10

Һәр бир шәхс онун һүгуи вә вәзифәләринин тәјини вә она гаришы ирәли сүрүлмүш чинајәт иттиһамынын әсаслылығынын мүәјјәнләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вә битәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлыг вә әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һүгуи маликдир.

Маддә 11

1. Чинајәт төрәтмәкдә иттиһам олунан һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн имканларын тәмин олундуғу ачыг мәһкәмә истинтагында гануни шәкилдә сүбут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һүгуи маликдир.

2. Һеч бир кәс милли ганунверичилик вә ја бернәлхалг һүгуи әсасән төрәдилдији заман чинајәт һесаб едилмәјән һәрәкәт вә ја һәрәкәтсизлик үчүн чинајәтдә иттиһам олуна билмәз. Ејни заманда чинајәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа агыры тәтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәҗәтына мүдаһиләҗә, евинин тохунулмазлыгына, мәктүблашмасынын кизиллиҗинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәруз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдаһилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүгуу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашаҗыш јери сечмәк һүгууна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гаҗытмаг һүгууна маликдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифада етмәк һүгууна маликдир.
2. Бу һүгуг һәгигәтән дә гејри-сјаси чинаҗәт вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципәринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифада олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгууна маликдир.
2. Һеч ким өзбашына олараг вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлыгыны дәјишмәк һүгугундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыйш кишиләр вә гадылар ирги, милли вә дини әләмәтләринә көрә һеч бир мәһдудийәт гәүлмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгууна маликдиләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ени һүгуглардан истифада едиләр.
2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмијәтин тәбиш вә башылча груп ваһидидир вә чәмијәт вә дөвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгууна маликдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәкбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүкијәтә саһиб олма һүгуу вар.
2. Һеч ким өзбашына олараг мүкијәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгууна маликдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәкликдә вә ја башигалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифада етмәк азадлығы һүгууна маликдир; бу һүгуга манеәсиз олараг әгидәҗә малик олмаг вә информасија вә идејалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јаумаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. *Һәр бир шәхс динч ығынчаглар вә ассосиациялар азадлығы һуғуғуна маликдир.*

2. *Һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиацияга гошулмаға мәчбур едилә билмәз.*

Маддә 21

1. *Һәр бир шәхс дәвләтин идарә олунамасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр вәситәсилә иштирак етмәк һуғуғуна маликдир.*

2. *Һәр бир шәхс өз өлкәсində дәвләт хидмәтиндә гулуг етмәк үчүн барабәр имкана малик олмаг һуғуғуна маликдир.*

3. *Халғын ирадәси игтидар һакимийәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә барабәр сечки һуғуғу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мүтамади вә сахталаидырылмалыш сечкиләрдә тапмалыдыр.*

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијәтин үзвү кими социал мүдафиә һуғуғуна вә милли сәјләр вә бернәлхалг әмәкдашлығы јолу илә вә һәр бир дәвләтин структуру вә ресурсларына угун олараг онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсийәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һуғуғлара маликдир.

Маддә 23

1. *Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизликдән мүдафиә һуғуғу вар.*

2. *Һәр бир шәхс һеч бир аҗры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һаггы алмаг һуғуғуна маликдир.*

3. *Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр социал мүдафиә вәситәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин лајигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һуғуғуна маликдир.*

4. *Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмаг вә өз социал марагларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифагларына дахил олмаг һуғуғу вар.*

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн аглабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мәзунийәт һуғуғу вар.

Маддә 25

1. *Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гита, кејим, тибби хидмәт вә лазымы социал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијәси һуғуғуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлилик, дул галма, гочалыг вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш вәситәләринин итирилмәси заманы тәминат һуғуғуна маликдир.*

2. *Аналығы вә ушаглығы хүсуси сағгы вә јардым алмаг һуғуғуна маликдирләр. Һәм никаһ нәтичәсində һәм дә никаһдан кәнар доғулмаш ушаглар ејни социал мүдафиәдән истифадә етмәлидирләр.*

Маддә 26

1. *Һәр бир шәхсин тәһсил һуғуғу вар. Ән азы ибтидаи вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. Һәр кәс техники вә пешә тәһсيلي алмаг имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилујәти әсасында һамыца ејни дәрәчәдә мүрәссәр олмалыдыр.*

2. Тәһсил инсан шәхсијәтинин там инкишафына вә инсан һүгүглары вә әсас азадлыглары һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халглар, ирги вә дини группар арасында гарышылыгы аңлашманын, дөзүмлүлүгүн вә достлугун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горуна саһәсиндә фәалијјәтинә јардым етмәлидир.

3. Валидејнләр өз азяшылы ушагларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүгә маликдирләр.

Маддә 27

1. Һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмаг, елми тәрәггидә иштирак етмәк вә онун фәјдасындан истифадә етмәк һүгүгуна маликдир.

2. Һәр бир шәхс мүәллифи олдугу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунамасы һүгүгуна маликдир.

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олуңмуш һүгүг вә азадлыгларын там тәмнин олуңдугу социал вә бејнәлхалг дүзүм һүгүгу вар.

Маддә 29

1. Һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдугу чәмијјәт гарышысында вәзифәләр дашыыр.

2. Өз һүгүг вә азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мәнһудијјәтләрә мәрүз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән диқәрләринин һүгүг вә азадлыгларынын танынмасы вә һөрмәт олуңмасынын тәмнин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлаги, ичтимай асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.

3. Бу һүгүг вә азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципәринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дөвләтә, шәхсләр группуна вә ары-ары шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олуңмуш һүгүг вә азадлыгларын мәнһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшгул олмаг вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүгүгунун верилмәси киши тәфсир олуна билмәз.
